

**Фонд оценочных средств для промежуточной аттестации обучающихся
по учебному предмету «Литературное чтение на родном (чеченском) языке»
(типовой вариант)
(2-4 классы)**

Обязательная часть учебного плана.

Предметная область: Родной язык и литературное чтение на родном языке

**«Нохчийн литература» дешаран низамехула мах хадоран
г1ирсийн фонд. 2 класс.**

1. Хьалхарчу чийрикан жам1даран талламан болх. 2 класс.

Харжа нийса жоп:

1.Х1ун ю ненан когашкахь?

Мачаш   пазаташ
ялсамани   калош

2.Х1ун ала деза х1ума яале?

Бисмиллах1и ррохьманирохьим
Алхьамдулиллах1и раббил 1аламийн.

3.Къола дича муьлха меже йоккху бусалба динехь

ког   корта
куьг   церг

4.Мила ву харцлийна барзо виьнарг?

тракторист   комбайнер
таксист   1у

5. « Йовза произведени»

Пайхмара аьллачунна тидам бича ,вайна кара до ден, ненан сий дан, дог эца , лара , вай декхарийлахь хилар, къаьсттина ненан

Хиш сов шорта кхоьल्लीна вай далла. Хи ца хилча, вай а хир дацара.

Цхьана юьртахь жа дажош 1у хилла. И 1у харцле 1емина хилла.

---

5. « Вовшах таса кица»

Дешар серло.....
Харц луьйчу стеган .....
Сихалло са даьккхина...

2. Шолг1ачу чийрикан жам1даран талламан болх. 2 класс.

1. «Хьенан дешнаш ду

«Муьлхха а болх оьшуш бу» дийцар т1ехь х1ара дешнаш хьан элира?

«Х1ара детсад тхан ю» _____

«Маликат» стихотворении т1ехь х1ара дешнаш хьан элира?
«Могуш дуй шу? Мацделлий?Дохделлий шу?» _____

«Пхьола» дийцар т1ехь х1ара дешнашхьанэлира?

-И бохург х1ун ду? Куьйгаш доцуш вацн вайша. _____

«Ши накьост» дийцар т1ехь х1ара дешнаш хьан элира?

-Хьо чуьра мозий ара а лобхкуш ,вижна 1уьллучу хенахь со дуккха а идда. _____

«Цхьана меттехь ца соцу мало» дийцар т1ехь х1ара дешнаш хьан элира?

Ца гина дециниг. Со жима йолуш дуьйна сох лечкьаш ю иза. _____

2. Чакхдаккха дош

Вай 1амийна произведенеш, аша т1етоха т1аьххьара дош.

Мусас пенаш нийса добтти

Цхьа маь1иг ца яьлла.... _____

Хьалхахьобьжуш

Елакьежаш,

Буьхьигсанна,.... _____

Кемаас а 1амор ду,

Кеманна т1ехь

Со ... _____

Вуно говза .... _____

3. Вовза яздархо.

Ц1ен ши когбу,

Пийсаксанна

Нека дан ю

Ч1ог1а говза _____

....Некъ, цасоцуш

Д1асахьийзаш,

Ломах хъала г1ерташ бу.

Гена йоццуш,

Б1аьргашна гуш,

Йоккха вагон лаьтташ _____

Мусас пенашнийсадоьтти

Цхъа маь1иг а ца яьлла сов.

Т1еш, сторпалш цо говза хоьтту

Цо ша туьллуш бу и тхов. _____

3. Кхоалг1ачу чийрикан жам1даран талламан болх. 2 класс.

1.«Йовза стихотворени»

Б1аьсте йог1у, комол санна,

Идош дуьзна ,буьрсахиш

Хийла дукха сатийсарна

Сан лаьмнашкакхечиирс _____

Ло дудешаш, 1овраш уьдуш,

Меллаабовхахьожумалх

Хиш а дог1у буьрсадестий

Текхошйохьушгоьргийнчалх _____

-Добхушдоьду 1а-и десте-

Воккхададасолутхан

Йоблуш йог1у нана-б1аьсте,

Олхазаршдууьдуш ц1а _____

2. «Йовза произведени»

Б1аьсте еха лаьттира схаьа ца еллалуш. Т1аьххьарчу к1иранашкахь декхна шийла деношлаьттара. Г1орийна латта дийнахь дасталора ,ткъа буса ворх1 градусе кхаччалц шело х1уттура. _____

1а даккха бовхачу мехкашка д1адаханчуъра юха кхочу тайп- тайпана олхазарш. Уггар хьалха гучу йовлу алкханчаш. Баннаш деш, хьозарчаша д1алецна шайн баннаш схьадохуш, хуьлу уьш. _____

Ткъа уьш кхузахь, шайна лулахь, совцар ца дезаделира мокхачу хьозарчашна. _____

Хи деста доладелла . Когаш бен ца т1адош ,едда г1айре юккье яханаиза: цигахь х1инца а екъа яра. _____

Синтар дог1а кечийна меттиг нехех,бецех ц1анийна хила еза. Синтарш б1аьста я гурахь д1адог1а деза. _____

Цу дийнахь детсадера ц1а веанчу Павлика мамига элира: _____

3. «Вовза яздархо»

Ткъа вайн бераш ,ирсе бераш-

Бай т1ехь техка зезагаш.

Цара лекхча зевне эшарш

Б1аьста дека олхазарш. _____

Алал, муьлха олхазарш ду,

Б1аьстенца схьадог1уш дерг

Хаац,боху, дуьйцур хьуна

Цунах сайна хууш дерг. _____

Со а вуьгу цига дадас

Ахка,1алашъян и беш,

1амаво со дитташ кхада,

Собца цхьаьна болх а беш. _____

4. Йьомгалачу чийрикан лерина жам1даран талламан болх «Йовза произведени». 2 класс.

1. Муьлхачу стихотворени юкъяра бу х1ара мог1анаш:

К1ета йьомсси йьоза гуьйре
Бешахь месал мотт билла

- А) М.Мамакаев «Гуйре».
- Б) Э. Мамакаев«Гуйренан 1уйре».
- В) 1. Мамакаев «Дагалецамаш».

2. Хъан яззина хIара дешнаш юкъадогIу стихотворени:

Маликате школехъ хобтту:
-Дика муха доьшу ахъ

- А) З. Сулейманова
- Б) М.Мамакаев
- В) М.Жамалдин
- Г) Ш.Акуев

3. Хъан яззина «Чен кIорнеш лийчор»

- А) Хъ. Саракаев.
- Б) В. Бианки
- Г) 1. Мамакаев

4.Цхъана тоха произведенийн цIераш а, авторан цIераш а.

1. КIентий.	1. Э.Мамакаев
2. Гуйренан1уйре	2. В. Осеева
3. Нура.	3. Т. Ахмадова.

5. Хъан аьлла дешнаш.

Барзах а ца кхоьру ,цхьогалах а, ченах а- цхъаннах ца кхоьру.

_____

1а шийла ду, цхъа а тайпа кхалла хIума а ца карайо.Мац а елла , гIел а елла.ХIун дича бакъахъа дара-техъа аьлла, хаттаеанер-кх со ,аьлла къамел долиьра

_____

Со-м , тоххарехъ схъа а кхаьчна, хьобга хьожуш 1аш ма ю , хьо-м яда мацало. _____

6. Вовшах таса кица.

Аьхка 1иллинарг _____

БIаьста дIадийнарг _____

Ала атта ду _____

Вижна а 1уьллуш _____ -

«Нохчийн мотт» дешаран низамехула мах хадоран г1ирсийн фонд. 3 класс.

1. Хьалхарчу чийрикан жам1даран талламан болх «Эхь-бехк». 3 класс.

Эхь-бехк.

1. Д1аеша текст.

Нинас урокашна кечам ца бинера. Цо школе ца яха сацам бира. Амма шена бевзачарна, ша белхан хенахь книжкашца ца гайта, Нина лечкьина боьлаке яхара.

Шен марта чохь долу т1оьрмиг а, книжкаш а коьллашна юккье д1а а ешкина, иза хазачу поллана т1аьхьаелира. Цигахь иза т1енисьелира цхьана жимачу к1антана, шага дикачу, тешамечу б1аьргашца хьобжуш волчу.

Цуьнан карахь тетрадь юккье диллина аббат а гина, Нинас цуьнца забар ян сацам бира.

- Х1ей, ваьлла леларг! – ч1огг1а элира цо. Жима волуш дуйна да-нана а, школернаш а лехош ву хьо?

- Х1ан-х1а! – жоп делира цецваьллачу к1анта.

- Со школе воьдуш вара. Кхузахь хьуьнахула лелаш цхьа доккха ж1аьла ду. Иза летира. Со, цунах кхера а велла, тилавелира.

Нина кхоьлина д1ах1оьттира. Амма жима к1ант, дагахь х1ума а доцуш, дог дика вара. Нинин дийзира, иза куьг а лаьцна, боьлакахула новкьа ваккха.

Ткьа Нинин книжкаш коьллашна юккьехь йисира, х1унда аьлча жимачу к1антана а гуш, уьш схьаэца цунна эхь хийтира.

Гаьннаш т1ехьара схьайккхинчу ж1аьло, книжкаш 1адда а йитина, марта диира.

Юхайирзина Нина, охьа а хиьна, доггаха йилхира. Х1ан-х1а! Цунна новкьа дацара марта даар. Амма цуьнан коьрта т1ехула хаза эшарш локкхура синкьерамечу олхазарша. Нина ч1огг1а холчохь яра, цунна 1аламат ч1огг1а эхь хеттера. (177 дош)

2. Билгалъяккха х1ун текст ю иза:

а) Дийцаран

б) Сурт х1отторан

в) Ойлаяран

3. Яздархочо школехь йоккхург х1ун хан лору:

а) Белхан хан

б) Самукъане хан

в) Садо1у хан

4. Х1унда ца яхара Нина школе?

Текст юккьера схялаха оцу хаттарна жоп луш йолу предложени.

Д1аязье

---

5. Х1ора билгалдашна маь1ница дог1у ц1ердош лаха.

- а) Жима –
- б) Доккха –
- в) хаза –

6. Чекхьяха предложенеш:

1. Кхузахь хьюьнахула лелаш цхьа

---

2. Марта даар цунна

---

7. Схьяязье текста юкьяра хаттаран предложени

2.Шолг1ачу чийрикан жам1даран талламан болх «Йоккха стаг». 4 класс.

1.Д1аеша текст.

Йоккха стаг.

Урам новкьяхула доьдуш дара клант а, йол а.Цу шина хьалха яьлла йоьдуш йоккха стаг яра.Урамехь ,ша хьяьхна шера яра.Йоккха стаг, ког а шершина, охьякхийтийра .

Д1алаца сан книжкаш !- аьлла , мохь туйхира кланта йоле.

Шен т1оьрмаг йоле д1абелира цо. Т1аккха иза ведда йоккачу стагана г1о дан вахара. Клант вухавьча,йо1а хьяттира.

__Хьан денана ю иза?

-Яц,-элира кланта .

-Хьан нана ю?_тамаша бира йо1а.

-Яц.

-Дейиша ю? Я гергара ю?

-Яц, яц,-элира кланта. –Иштта д1а йоккха стаг ю.

- 1. Текстан коьрта маь1ана билгалде.
- 2. Билгальяккха ,х1ун текст ю иза. Нийса жоп билгалде.

--Дийцаран
--Сурт х1отторан
--Ойлаяран

4. Дийцаран коьрта турпалхо мила ву?

Текст т1ера схъаязье.

5. Д1аязбе къамелан декъашхой.

---

6. Текст юккьера схъа а лахий , чекхъяха предложени.

Ураман новкъахула _____

7. Т1адамийн метта-элпаш дахка. Билгалъяха коьрта меженаш.

Йо..кха стаг, ког а шерш...на ,охъакхи..тира .

3. Кхоалг1ачу чийрикан жам1даран талламан болх «Бен». 4 класс.

1. Д1аеша текст.

Бен.

Б1аьсте чекх а яьлла, аькхе юлуш хан яра. Дочу - Борзана юххерчутог1ехъуьшал чуьра къаж хьокхуш вара 1усман. Кхо мангал д1атуххушехь, кхунна хьалхара цхъа-ши метр генарчу къожа юккьера, чехка т1емаш а детташ, цхъа олхазар хьалаиккхира. Иза яра бад.

Къожа юккьехь бара бедан бен. Оцу говза бинчу бенахь 1уьллура барх1 мокха-кьорза х1оа.

Иштта сурт шена гича, 1усмана, кхид1а ца хьокхуш, мангал сацийра. Мангалхочо шен « ц1ен – ц1а» ца дохадойла хиьча, бедо шен болх юха а д1аболийра.

Цул т1аьхъа цхъа к1ира даьлла хир дара. Дукха 1уьйранна хьуьнах вьдуш вара 1усман оцу уьшалшна юххехула. Д1ахъаьжначу цунна гира уьшалхула лелаш бад, т1аьхъах1обьттина могла бина дог1уш барх1 к1орни а долуш. Уьш кегий а, мокха а дара.

- Могуш-маьрша кхуьийла шу, - аьлла, шен г1уллакхе д1авахара 1усман.

(114 дош)

(Хасаев Хьасан)

2. Текстан маь1на билгалде

---

3. Билгалъяккха, х1ун текст ю иза. Нийса жоп билгалде.

- Дийцаран

- Сурт х1отторан

- Ойлаяран

4. Билгалъяккха планан пунктийн рог1алла.

Аькхе юлу хан

Нана-добзал

Бедан бен карор

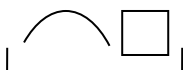
5. Дийцаран коьрта турпалхо мила ву?

Хьуьнхо

Таллархо

Мангалхо

6. Схемица дог1у дешнаш схьаязде : машенаш, мангалхо, д1авахара.

_____

_____

_____

7. Маса к1орни дара бедана т1аьхьах1обттина дог1уш?

4

6

8

4. Жам1даран талламан болх «Бохам».

Бохам.

1. Д1аеша текст.

Аьхкенан уггар довха де дара.

Органан бердана генахь йоцчу цхьана коьллаш юккьера инзаре ч1ог1ачу маьхьаршца пхьидаш екаш хезира. Иза дийнан делкьехь дара. Оцу балхах тхойша цецвелира. Цхьа бохам ца хилча, пхьидаш ека хан яцара х1ара. Х1ун дутехьа х1ара аьлла, пхьидийн аьзнаш хезачу аг1ор т1евахара тхойша.

Схьагуш дерг иштта сурт дара: гуш жима ор дара, башха к1орга доцчу цу чохь хатт бара, кхехкаш долу худар санна, сийса а сийсаш. Дикка хьаьжча, и сийсош дерш пхьидийн сесий хилар гучуделира. Х1оьттинчу йокъано ор чурьа д1адаьккхинера хи, иза доцуш х1аллакьхуьлуш лаьттара сесий.

Х1ара г1уллакх иштта дита мегар дац аьлла, генадоццуш добдучу татол т1ера схьа пхьидийн ор чу хи даийта харш дакха х1оьттира Султан. Ор чу хи деара, иза сихха хьала а дузуш.

Сесий сихонца хи чухула лела дуйладелира. Уьш х1аллакьхиларх хьалхадевлира.

(Хь. Хасаев)

2. Х1окху текстан тема билгалъе. Д1аяье иза.

---

3. Билгаьяккха, х1ун текст ю иза. Нийса жоп билгалде.

- Дийцаран
- Сурт х1отторан
- Ойлаяран

4. Т1адамийн метта элпаш дакха. Билгалъяха коьрта меженаш.

Сес..й сих..нца хи чухула лела дуй..лад..лира.

5. Текст юккьера схьа а лахий, чекхьяккха предложени.

Ор чу хи деара, иза _____

6. Шина бог1амалгахь долу дешнаш х1уманан ц1е цуьнан билгалонца х1отта.

Довха

малхо

Бовхачу   ор
Жима   де

7. Т1адамийн метга элпаш дахка. Билгалдаха предложенин дозанаш.

Органа го а б..на 1ачу пхь..даша ч1ог1а г1ов ..а йора тхойша т1ев..ача, уьш мет..ах а ца ..влира шайн к1орн..шна дан г1о доцуш, белх..м беш яра уьш.

«Нохчийн мотт» дешаран низамехула мах хадоран г1ирсийн фонд. 4 класс.

1. Хьалхарчу чийрикан жам1даран талламан болх. 4 класс.

Д1аеша текст

Кьонах хьанах олу?

Мацах, ша вехачу юьртахь а, боллучу махкахь а дика ц1е йоккхуш цхьа кьонах хилла. Цуьнан « кьонах» аьлла ц1е д1а х1унда яхана талла дагадеьна цхьана сонтачу стагана:

- Хьох х1ундда алахь а, наха « кьонах» олу. Хьо сол а т1ех кьонах велахь, собца ницкь а, майралла а кьовса еза ахь.

- Ой, ахь х1ун дуйцу, ницкь хьан сайчул а сов хилар гуш ду, ткьа майралла ас хьуна д1ало. Вало чу, чай мер ду вайшимма, - аьлла, и сонта стаг чу а вигна, хьаша а вина, лелийна оцу кьонахчо. Шолаг1чу дийнахь сонтаниг ца вьодуш, цуьнан таьлсаш чу кхунна аьлла бийна хиллачу уьстаг1ан г1ог1 а диллина цо. Юха а ца кхеташ, сонтачо хьаттира:

- Ванах ницкь а бац хьобгахь, сол майра а вац хьо, ткьа хьох наха дика кьонах х1унда олу техьа?

- Хьажал хьо, иштта хьо цецвийллал доккха х1ума а дац хуьна иза-м, ойла йе ахьа: ас хьо чувьча, хаза хабар дитйцирий хьобга, даа-мала а х1оттийрий хьуна?. Хинца, хьо ц1а вьодуш, тоьлсаш чу жижиг а диллиний хьуна? Сох хьайна оццул пайда баьлла хилча, хьан х1ун дов, со дика кьонах ву аьлча? – жоп делла дикачу кьонахчо.

П. Хатуева.

1. Х1ун талла дагадеанера сонтачу стагана?   Буха сийна сиз хьакха.
2. Х1ун элира цо кьонахчуьнга?   Буха можа сиз хьакха.
3. Муха гучудолу стеган кьонахалла?   (Шайна хетарг д1аязде.)

---

2. Шолг1ачу чийрикан жам1даран талламан болх. 4 класс.

Ахмадов Муса «Нохчийн хиш»

1. Стихотворени т1ехь хьахийна доцу вайн мехкан кхин муьлха хиш девза шуна?
Д1аязде уьш

---

2. Книга т1ера Терк-хих лаьцна болу хаамаш схьаязбе.

Язде цунах лаций.

---

3. Шу дехачу меттехь муьлха хи ду? Довзийта иза вайн махкахошна а.

---

4. Вайн махкахь долчу цхьана хин ц1арх ю вайн мехкан шахьар а. Муьлха хи ду иза?

---

5. Вайн мехкан уггар деха а, уггар чехка а хи муьлханиг ду? Муьлхачу ярташна юххехула чекхдолу иза? Т1аьххьара а х1ун хуьлу цунах? Язде цунах лаций.

---

3. Кхоалг1ачу чийрикан жам1даран талламан болх. 4 класс.

Туйра «Хьекьалдолу йо1 а, кхелахо а».

1.Туйранан турпалхой муьлш бу? Кхарах муьлха амалш билгалйовлу цара дечу г1уллакхашкахь: кьинхетам, догдикалла, харцо, ямартло, тешнабежк,тешам, ларам,хьанал хилар,сонталла,хьекьал?Д1аязье уьш.

2.Хьайн накьостаца йийцаре е царах хьайна дика хетарш.

3.Дуста вовшашца «Кьоблел хьекьал тоьлла», «Хьекьалдолу йо1 а,кхелахо а» ц1ерш йолу туйранаш. Дустаран жам1аш таблици чу язде.

Дустаран дозанаш	«Кьоблел хьекьал тоьлла»	«Хьекьал долу йо1 а,кхелахо а»
Автор		
Кьорта турпалхой		
Кьорта ойла		
Кьорта хиламаш		
Туйранан дерзор		

5. Муьлха ду кху туйранан кьорта маь1на? Д1аязде.

---

4. Дoбaлг1ачу чийрикaн жaм1дaрaн тaллaмaн бoлx. 4 клacс.

Бepcaнoв Хoж-Ахьмaд «Жимa Зaрeт»

1. Дийцар т1exь муьлxa дeшнaш хeтa хьунa кoьртa? Схьaяздe уьш.

---

2. Яздe, хьунa хeтaрaхь, х1ун дaрa Хьусaйнe хичу йoьдучуьрa Зaрeт хьaлaяккхийтинaрг?

3. Хьaн дaхaрeхь нисьeллий ишттa мeттигaш? Хьaйн дийцар кxоллий, д1aязьe цуьнaн плaн. Ц1e тиллa цуннa.

---

4. Йoццa oтзыв х1oтгae х1oкху дийцaрнa. Плaнaх пaйдa эцa. (Кьaмeл кхиoрнa лeринa бeлxан тeтрaдaх пaйдaэцa)

(Aвтoр, пpoизвeдeниe ц1e)

Х1aрa пpoизвeдeниe _____

(Яздe, хьaнaх лaьцнa дуьйцу кху пpoизвeдeнeхь)

Хъайна хетарг ала.

-Суна хетарехъ, сан доттагӀаша а хӀара произведени еша еза.

-Суна ца лаба хӀара произведени сан доттагӀаша йоьшийла.

Дийца, хӀунда хета хьуна иза иштта.

**I-IV классийн дешархойн ненан маттах долчу хаарийн
хӀитточу оценкийн барамаш**

I-IV классийн дешархойн мах хадорехъ хьехархочо куьйгалла оьцу кху некъех:

Талламан белхана лерина 40 минот.

ХӀора тӀедилларна 2 балл ло.

ТӀедилларийн мах хадорехъ куьйгалла оьцу кху некъех:

«5» дуьллу, массо а тӀедиллар нийса кхочушдинехъ;

«4» дуьллу, тӀедилларийн $\frac{3}{4}$ дакъа нийса динехъ;

«3» дуьллу, болх ах я цул сов нийса бинехъ;

«2» дуьллу, болх эханал кӀезиг бинехъ я тӀедиллар кхочуш ца динехъ.